

29:3

I samband med ett för orten ovanligt kraftigt regnväder har översvämning inträffat i källaren på fastighet som anslutits till den allmänna va-anläggningen. Fastighetsägarens yrkande om skadestånd av kommunen på grund av påstådd bristfällighet i nämnda anläggning har ogillats.

M.K. äger en fastighet i Vissefjärda tätort inom Emmaboda kommun. Fastigheten är bebyggd med ett enfamiljshus och är ansluten till kommunens allmänna vatten- och avloppsanläggning. -- Den allmänna anläggningen är i Vissefjärda utbyggd med ledningsnät för ren- och spillvatten. Ledningsnät för dagvatten saknas. Före år 1972 tilläts fastighetsägarna i kommunen att avleda dagvatten till spillvattennätet. Sådan avledning är numera inte tillåten men redan anslutna dagvattenavlopp får finnas kvar. -- Från tätortens nordöstra del leder en ungefär 900 m lång spillvattenledning till en avloppspumpstation i tätortens centrum. Omkring 100 m från ledningens ändpunkt ansluter från söder en ledning från ett skolområde. Ytterligare ungefär 140 m nedströms spillvattenledningen ansluter från norr en ledning som betjänar bl a M.K:s fastighet. På den återstående sträckan ner till avloppspumpstationen ansluter ytterligare två grenledningar. Alla dessa ledningar har en diameter om 225 mm. Till avloppspumpstationen ansluter ett motsvarande ledningsnät som betjänar de nordvästra delarna av Vissefjärda. Från pumpstationen pumpas avloppsvattnet i en tryckledning över till en grövre ledning som leder till ortens reningsverk. Pumpstationen är försedd med två pumpar med en kapacitet om vardera 600 liter per minut. -- På det ovannämnda skolområdet finns fyra byggnader. Skolgården är asfalterad på en yta om ungefär 300 kvm. Med undantag för det spillvatten som härrör från skolans kök avledes allt spillvatten från skolan med självfall till kommunens spillvattennät. Spillvattnet från köket liksom dagvattnet från halva takytan på skolbyggnaderna - omkring 1 000 kvm - avledes i en ledning österut från skolområdet till en pumpstation. Till denna ledes även spill- och dräneringsvattnet från två fastigheter belägna sydost om skolområdet. Från pumpstationen pumpas avloppsvattnet i en 80 m lång tryckledning tillbaka till skolområdet där tryckledningen mynnar i en nedstigningsbrunn från vilken en självfallsledning med 150 mm diameter leder till kommunens spillvattennät. Vattengången i nedstigningsbrunnen ligger på en höjd av + 111,67. Dagvattnet från den återstående takytan på skolbyggnaderna och från skolgården samt dräneringsvattnet från skolområdet infiltreras i marken öster om området. Pumpstationen anlades i samband med en omläggning av ledningsnätet inom skolområdet som avslutades i mars 1972. Före omläggningen avleddes spillvattnet från skolans kök samt dagvattnet från hälften av byggnadernas takyta via en avloppsledning österut till Lyckebyån medan övrigt spill- och dagvatten samt dräneringsvattnet från skolområdet tillfördes kommunens spillvattennät med självfall. -- Byggnaden på M.K:s fastighet är uppförd i ett plan jämte källare. Va-installationen omfattar bl a två golvbrunnar i källaren. Kommunens spillvattenledning, till vilken fastighetens avlopp är kopplat, ligger i gatan utanför fastigheten på en höjd av + 108,62. Källargolvets höjd är + 109,14. Fastighetens marknivå är

lägre än skolområdets. -- I samband med ett kraftigt regnväder 27.7.1972 inträffade översvämning i M.K:s källare varvid skador uppkom på byggnaden.

Under påståendet att kommunens va-anläggning inte tillgodoser skäligen anspråk på säkerhet och att skadorna på byggnaden uppstått till följd härav yrkade M.K. förpliktande för kommunen att utge 4 885 kr.

Kommunen har vitsordat att fastigheten drabbats av översvämningsskador i enlighet med vad M.K. påstått men har bestritt skadeståndsskyldighet.

M.K. har till utveckling av sin talan anfört: Under regnvädet uppmätte en granne till henne 70 mm nederbörd på två timmar. På hennes tomt stod det 40 cm vatten på vissa ställen. Kommunens spillvattennät i området och ner till avloppspumpstationen i tätortens centrum fylldes med dagvatten som tillfördes nätet från flera fastigheter. I omkring 15 källare i området strömmade vatten in. Hennes källare fylldes på kort tid med vatten upp till ungefär 20 cm över golvet. Vattnet trängde upp genom avloppsbrunnarna. Orsaken till att vatten trycktes upp i källaren var att pumpen vid skolområdet, som tillfördes stora mängder dagvatten från skolan, utan avbrott pumpade in stora mängder vatten i det redan fyllda avloppssystemet med följd att ledningarna kom under mycket högt tryck. Trots att två pumpar sattes in för att avlasta ledningsnätet ungefär 500 m nedströms fastigheten kunde vattnet i ledningarna inte rinna undan. Bristen i kommunens va-anläggning består däri att pumpen vid skolan givits för hög kapacitet. Om kapaciteten varit lägre eller pumpen stängts av under regnvädet hade ingen översvämning inträffat. Vattnet i ledningsnätet hade då kunnat tränga tillbaka mot skolan.

Kommunen anförde: Kommunens va-anläggning tillgodoser skäligen anspråk på säkerhet. Det bestrides att pumpen vid skolan haft för stor kapacitet eller att den bort stängas av vid nederbördstillfället. Översvämningen i M.K:s källare orsakades av att spillvattennätet inte förmådde leda bort allt det vatten som tillfördes vid det häftiga regnet. I samhället uppmättes 120 mm regn på två timmar. Så intensiv nederbörd har inte fallit på orten under minst tolv år. Gator och tomter sattes under vatten och avloppsreningsverket svämmade över. Vattnet sökte sig ner i avloppsbrunnar, spygatter i källarnedfarter och även in genom källarfönster. Regnvatten tillfördes spillvattennätet genom dagvattenavlopp som anslutits till nätet enligt de äldre bestämmelserna. Det är inte känt i vilken utsträckning sådana anslutningar förekommer. Det vore orimligt att dimensionera nätet så att det kan klara liknande påfrestningar. Det vatten som tillfördes nätet genom pumpen vid skolan har inte haft någon betydelse för händelseförloppet. Innan pumpen anslödes tillfördes spillvattennätet dagvatten från en större del av skolområdet. De två pumparna som sattes in för att avlasta ledningsnätet ungefär 500 m nedströms M.K:s fastighet hade en kapacitet på 900 respektive 1 200 liter per minut. Även om pumpen vid skolan stängts av vid regnvädet hade översvämningen inträffat.

Va-nämnden yttrade:

I 12 § lagen (1970:244) om allmänna vatten- och avloppsanläggningar är föreskrivet att allmän va-anläggning skall vara försedd med de anordningar som kräves för att den skall fylla sitt ändamål och tillgodose skäligen anspråk på säkerhet. Det ankommer självfallet på huvudmannen för anläggningen att tillse att dessa krav uppfylles. Brister huvudmannen härut-

innan kan fråga uppkomma om tillämpning av 29 § nämnda lag, enligt vilket lagrum part som överskridit sin rätt eller eftersatt sin skyldighet i förhållande till den andre skall återställa vad som rubbats eller fullgöra vad som eftersatts samt ersätta skadan.

Bland de anspråk som kan ställas på en avloppsanläggning ingår uppenbart ett krav på ett sådant utförande att anläggningen under normalt förekommande och förutsebara betingelser avbördar tillrinnande vattenmängder på åsyftat sätt och utan risk för inflöde i den va-installation som i enlighet med gällande bestämmelser kopplats till anläggningen.

Utredningen i målet ger vid handen att de regnmängder som föll över Vissefjärda vid skadetillfället vida översteg vad som kan betraktas som normalt förekommande på orten och att avloppsnätet i området därvid tillfördes mer dagvatten - genom pumpstationen vid skolområdet och genom dagvattenavlopp på anslutna fastigheter - än ledningsnätet förmår avleda med följd att vatten trängde tillbaka bl. a. i va-installationen på M.K:s fastighet.

På grund av förebringad utredning om pumpstationens beskaffenhet finner Va-nämnden att pumpen inte ens i ogynnsammaste fall kan ha tillfört ledningsnätet mer än fyra liter vatten per sekund. Denna vattenkvantitet har endast utgjort en ringa del av vad som får antagas ha strömmat till ledningsnätet på andra vägar under regnvädret. Vattnet från pumpstationen har - sedan det passerat tryckledningen - tillförts ledningsnätet med självfall. Pumpen har således inte i och för sig föranlett att avloppsnätet kommit under tryck. Den omständigheten att pumpen varit i funktion vid skadetillfället har inte i vidare mån bidragit till översvämningen i M.K:s källare än att pumpen tillfört avloppsnätet en liten del av den mängd regnvatten som strömmat till och överbelastat nätet. Pumpstationens funktion i förevarande hänseende kan inte anses vara sådan att avloppsanläggningen på grund därav brister i erforderlig säkerhet.

M.K:s talan kan därför inte vinna bifall. – Va-nämnden ogillade M.K:s talan.

Beslut: 1975-08-13, BVA 40

Mål nr: VA 68/73

M.K. fullföljde talan och yrkade i Vattenöverdomstolen bifall till sin vid Va-nämnden förda talan. – Kommunen bestred ändring.

M.K. anförde i Vattenöverdomstolen bl. a. följande: Omläggningen av ledningsnätet vid skolan fick till följd att dagvatten från ca 1 000 m² av skolbyggnadernas takyta via pumpstationen tillfördes spillvattennätet. Härigenom har kommunen brutit mot förbudet att efter ingången av år 1972 avleda dagvatten till spillvattennätet. Det får betraktas såsom sannolikt att nämnda åtgärd i förening med pumpens arbetssätt på sådant sätt bidragit till översvämningen i M.K:s fastighet att kommunen bör svara för den därigenom uppkomna skadan.

Vattenöverdomstolen yttrade:

Efter omläggningen av ledningsnätet inom skolområdet avleds visserligen det dagvatten från ca 1 000 m² av takytorna, vilket tidigare avbördats till Lyckebyån, till spillvattennätet. Samtidigt infiltreras emellertid i marken det dagvatten från övriga ca 1 000 m² av takytorna och från skolgården ävensom det dräneringsvatten från skolområdet, som före omläggningen tillförts spillvattennätet. Omläggningen har sålunda i var-

je fall icke medfört ökat tillflöde av dagvatten i spillvattennätet.

Vad angår pumpen finner Vattenöverdomstolen på av Va-nämnden anförda skäl att dess inverkan på översvämningen i M.K:s källare icke varit av beaktansvärd beskaffenhet och att dess funktion i förevarande hänseende därför inte är sådan att avloppsanläggningen på grund därav brister i erforderlig säkerhet.

Vid nu angivna förhållanden kan den omständigheten att kommunen på åberopat sätt kan ha åsidosatt gällande va-bestämmelser inte tillmätas någon betydelse i målet. M.K:s talan skall därför lämnas utan bifall.

Vattenöverdomstolen fastställde det slut vartill Va-nämnden kommit.

Dom: 1975-11-21, avd 1, DT 20

Mål nr: T 30/75

Litteratur: prop. 1970:118 s. 137 och 153

Bouvin-Hedman s. 86 f och 162 f